

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис) _____
“ ” _____ 2020_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньо-професійною програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування**
(назва програми)

на тему: « Джерела фінансування підприємств та оптимізація структури капіталу »
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету **ФБСС**

Бурдаковська Влада Олександрівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент _____

(науковий ступінь, вчене звання)

Бичкова Наталія Володимирівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Сутність та характеристика джерел фінансування діяльності підприємств.....	5
1.2. Оптимізація структури фінансування діяльності підприємства....	14
1.3. Детермінанти формування структури фінансування діяльності підприємства.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ «АТ Одесагаз».....	25
2.1. Характеристика «АТ Одесагаз» та його діяльності.....	25
2.2. Фінансовий стан підприємства «АТ Одесагаз».....	33
2.3. Джерела фінансування діяльності АТ «Одесагаз».....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ «АТ Одесагаз».....	48
3.1. Оптимізація структури капіталу «АТ Одесагаз».....	48
3.2. Шляхи вдосконалення фінансової політики підприємства АТ «Одесагаз».....	52
ВИСНОВКИ	59
Список використаних джерел	61
Додатки	65

Актуальність теми. Розвиток економіки України в сучасних умовах господарювання дедалі вагомішого значення набуває саме управління фінансовим забезпеченням діяльності підприємства, оскільки фінансові ресурси є базисом, без якого неможливе функціонування й подальший розвиток підприємства. Від повноти та структури джерел фінансового забезпечення безпосередньо залежить його діяльність в умовах ринкової економіки підприємств будь-якої форми власності, організаційно-правового статусу і галузевої спрямованості. Досягнення стратегічних цілей також значно залежить від ефективності управління фінансовим забезпеченням діяльності та формування оптимальної структури і умов їх залучення.

Фінансовий стан підприємства визначається формуванням і використанням його ресурсів. Він характеризується забезпеченістю власними обіговими коштами, станом нормованих запасів товарно-матеріальних цінностей, станом та динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, оборотністю коштів, платоспроможністю та іншими підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, які дозволяють дати оцінку досягнутим результатам та зробити висновки про рівень фінансово стану підприємства.

Тому комплексна розробка теоретичних і практичних питань формування та використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах, а також визначення напрямів підвищення їх ефективності є актуальною проблемою сьогодення.

Питаннями формування та використання джерел фінансування займалися такі вітчизняні вчені, як М. Д. Білик, І. О. Бланк, О. Д. Василик, І. В. Зятковський, Л. О. Лігоненко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, А. М. Поддєрьогін та інші. Над дослідженням проблем функціонування джерел фінансування підприємств працювали російські та зарубіжні вчені Ю. Брігхем, Р. Брейлі, В. В. Бочаров, Г. Дональдсон, В. В. Ковальов, С. Майєрс, Дж. С. Мілль, В. М. Родіонова, М. В. Романовський, В. А. Слепов, та ін.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи – на основі узагальнення теоретичних досліджень щодо джерел фінансування підприємств визначити шляхи

оптимізації структури капіталу АТ Одесагаз та розробити рекомендації щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Відповідно до поставленої мети в роботі передбачено вирішення таких основних завдань:

- розглянути економічну сутність та види джерел фінансування і дати їм характеристику;
- видокремити джерела формування фінансових ресурсів підприємства;
- проаналізувати джерела формування фінансових ресурсів;
- провести оцінку ефективності використання основних показників підприємства;
- дослідити напрями оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства у сучасних умовах;

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес фінансування діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання в Україні. Предметом дослідження виступає комплекс теоретичних, методичних та організаційних аспектів щодо оптимізації структури капіталу підприємства.

Методи дослідження. У роботі було використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію- при вивченні теоретичних основ обліку та контролю; математичні методи при розрахунку економічних показників; порівняння для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років та ін.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та інші нормативно-правові акти, наукові статті, монографії вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій, дані засобів масової інформації та мережі Internet за темою дослідження, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та зовнішня звітність базового підприємства.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та характеристика джерел фінансування діяльності підприємств

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичні узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, яке полягає в дослідженні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансування діяльності підприємства. Результати дослідження дають підстави для таких висновків:

1. Дослідження суті фінансових ресурсів дозволило синтезувати основні характеристики щодо цього поняття та обґрунтувати його як кошти, які підприємство у процесі своєї діяльності формує та використовує на певні потреби. Якість використання фінансових ресурсів може бути оцінена через ефективність використання, при цьому ефективність забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних та інших. Особливістю фінансових ресурсів є те, що вони мають забезпечувати зберігання акумульованої вартості краще за інші види ресурсів. Фінансові ресурси на підприємстві поділяють на власні та залучені.

2. Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства є власні фінансові ресурси та залучені з різних джерел кошти. Можна виділити такі основні складові фінансових ресурсів підприємства: дохід, прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, короткострокові кредити банків.

3. Проведення аналізу основної діяльності підприємства та джерел фінансування є необхідним для оцінки формування джерел фінансових ресурсів у сучасних умовах. На основі проведеної оцінки системи показників характеризують ефективність використання фінансових ресурсів та результативність діяльності підприємства. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства дозволить визначити напрями за рахунок яких можна поліпшити ці показники.

4. Під час дослідження було встановлено, що ефективність функціонування системи внутрішнього контролю багато в чому залежить від якості інформаційного забезпечення суб'єктів контролю, отримання якісної і своєчасної інформації про стан діяльності, яка в т.ч. залежить від надійності комп'ютерних програм, що забезпечують збір, вимірювання, реєстрацію, обробку, зберігання й передачу різних видів інформації. Разом із дотриманням запропонованих принципів функціонування системи внутрішнього контролю (своєчасності, постійності, відповідності, концептуальної цілісності, доступності, конфіденційності, відповідальності, розмежування обов'язків та ефективності) максимально можливим повинно стати оптимальне поєднання організаційно-кадрових, режимних й технічних компонент системи внутрішнього контролю на всіх етапах технологічного циклу обробки облікової інформації на підприємстві.

5. Аналіз ефективності використання ресурсів на АТ «Одесагаз» показав, що існує перспективний резерв підвищення обсягів діяльності за рахунок більш ефективного використання основних засобів в сумі 260161 тис.грн. Для збільшення віддачі основних засобів підприємству рекомендується переглянути структуру основних засобів з метою доведення питомої ваги активної частини основних засобів до рівня попереднього року.

6. Для удосконалення формування фінансових ресурсів підприємство повинно орієнтуватися на планування та прогнозування обсягів фінансових ресурсів та контроль за їх використанням. У сучасних умовах підприємству потрібно

сформувати стратегію, яка має бути направлена на зниження фінансових ризиків, покращення ліквідності фінансових ресурсів та підвищення ефективності їх використання.

7. Виходячи із цих цілей керівництво підприємства зацікавлене у залученні якнайбільших обсягів фінансових ресурсів. Залучення цих ресурсів забезпечить максимальний розвиток підприємства та збереже певний рівень прибутковості. Для розширення діяльності підприємству потрібно збільшити суму власного капіталу. Зростання його суми призведе до скорочення суми залучених коштів, підвищить його кредитоспроможність та фінансову незалежність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Омельченко Л.С., Садовнікова О.Ф. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Фінанси». Маріуполь: ПДТУ, 2006. – 66 с.

2. Рубаха М. В. Методи мобілізації фінансових ресурсів суб'єктами господарювання на фінансовому ринку України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. Вип. 7. Т. 1. С. 122–130.

3. Близнюк О.П., Горпинченко А.П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Міжнародного слов'янського університету*. Економічні науки. 2012. Т. 15. № 2. С. 52–58.

4. Домбровська С.О. Тенденції системи формування фінансових ресурсів підприємств України та шляхи її вдосконалення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Економіка, політологія, історія. 2015. № 2(222). С. 42–54.

5. Ткаченко І.П. Фінансові ресурси підприємств: управління ефективністю формування та використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 19. С. 46–52.

6. Леось О., Коваль І. Механізми формування фінансових ресурсів підприємств. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1(16). – С. 119–126.

7. Форми залучення фінансових ресурсів. Ел.ресурс: https://stud.com.ua/49285/ekonomika/formi_zaluchennya_finansovih_resursiv (дата звернення: 17.02.2020).

8. Економіка підприємства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За редакцією А.А. Фастова. К.: НМЦ “Укоопосвіти”. 2000. с.466-472.

9. Вишнівська Б. Методи мінімізації фінансових ризиків. *Економіст*. 2007. №6. С. 58-59.

10. Бражник Л.В., Ралко І.О., Яловега В.О., Завалевська В.О. Джерела фінансування господарської діяльності підприємств. *Наукові праці ПДАА*. Вип. 1(6). Т. 3. Економічні науки. Полтава: ПДАА. 2013. С. 57–62.

11. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1 (48). С. 16-23.

12. Момчев О. М. Вплив фінансових результатів на структуру власного капіталу підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. №4. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3979>(дата звернення: 17.02.2020).

13. Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. – 388 с., с. 214.

14. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с., с. 107.

15. КОДЕКС КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "ОДЕСАГАЗ". Ел.ресурс: <https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/informacia-dlya-akcioneriv/kodekskorporativnogoypravlinnua.pdf> (дата звернення: 17.02.2020).

16. АТ Одесагаз. Історія. URL: <https://odgaz.odessa.ua/uegg-m-odesa/uegg-m-odesa-istoriya> (дата звернення: 17.02.2020).

17. ПАТ "Одесагаз" Фінансова звітність, підготовлена згідно з Міжнародними Стандартами Фінансової Звітності (МСФЗ).

URL:<https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/informacia-dlya-akcioneriv/zichzvit2015.pdf> (дата звернення: 17.02.2020).

18. Програма відповідності ПАТ «Одесагаз» вимогам статті 39 Закону України «Про ринок природного газу». URL:https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/ProgramaVidpov/programa_vidpovidnosti_gazorozpodil.pdf (дата звернення: 17.02.2020).

19. Програма відповідності ПАТ «Одесагаз» вимогам статті 39 Закону України «Про ринок природного газу». URL:https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/ProgramaVidpov/programa_vidpovidnosti_gazorozpodil.pdf (дата звернення: 17.02.2020).

20. Обґрунтування щодо необхідності схвалення/затвердження Плану розвитку газорозподільного підприємства ПАТ «Одесагаз» на 2018-2027рік. URL:<https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/oficiiny-documentu/doc29.pdf> (дата звернення: 17.02.2020).

21. Пояснювальна записка щодо необхідності схвалення/затвердження Плану розвитку газорозподільного підприємства АТ «Одесагаз» на 2020-2029рік, Розділ III. URL: <https://odgaz.odessa.ua/uploads/documents/oficiiny-documentu/doc86.pdf> (дата звернення: 17.02.2020).

22. Кудіна І. О. Сучасні проблеми економіки і підприємництво. *Збірник наукових праць ДЕТУТ*. Серія «Економіка і управління». 2014. Вип. 28. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/Znpdetut_eiu_2014_28_26.pdf

23. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2464-17> (дата звернення: 17.01.2020).

24. Економічний аналіз: Навч. посібник. за ред. Волкової Н.А. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. 2015. 310с.

25. Облік і аудит податків в Україні. Оцінка системи внутрішнього контролю підприємства платника податків. URL: https://pidruchniki.com/1105051954339/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/otsinka_sistemi_vnt_rishnogo_kontrolyu_pidpriyemstva_platnika_podatkiv (дата звернення 10.03.2020).

26. Навч. посібник. за ред. Волкової Н.А. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. 2015. 310с.

27. Економічний аналіз торговельної діяльності. за ред.: Гринів Б. В. 2-ге вид., переробл. та допов. К. : Центр учбової літератури, 2012. – 392 с.
28. Ніпіаліді. О. Оцінка фінансового становища підприємства в умовах переходу до ринкової економіки. *Наукові записки* : зб. наук. праць каф.екон. аналізу Терноп. акад. нар. госп-ва. Тернопіль: *Економічна думка*. 2001. Вип. 9. С. 235 - 237.
29. Чупіс А. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства. Суми: Довкілля. 2005. 368 с.
30. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. К. : Ельга. 2008. 722 с.
31. Качмарик Я. Д., Хуткий Р. І. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємств. *Фінанси України*. 2008. № 10. с. 138 – 144.
32. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 15-16.